

Kako se upravlja ambalažnim otpadom - Primeri dobre ekološke prakse

Rast svetske populacije, prate veliki izazovi!

Proizvodnja hrane za preko 7 milijardi ljudi na svetu, uz neprestanu brigu o zaštiti životne sredine, postaje sve zahtevnije i neverovatnije. Da li je očuvanje prirodnih resursa za buduće generacije ipak moguće čak i u intenzivnoj proizvodnji i sa masovnom upotrebom pesticida?

Da li znamo šta radimo? - Štetnost ambalažnog otpada

Ambalažni otpad od sredstava za zaštitu bilja je najčešće od plastike i kao sve druge vrste plastičnog otpada dugo opstaje i nagomilava se u životnoj sredini ukoliko se ne zbrine i ne tretira adekvatnim tehnikama.

Ovakav otpad najčešće može da sadrži 2-5% kontaminata u tečnom ili čvrstom agregatnom stanju. S obzirom na to da je period raspada plastične ambalaže izuzetno dug, preko 100 godina, zagađenje zemljišta je više nego evidentno.

Dodatno, ovakav otpad može da sadrži ostatke pesticida i kao takav ima status ambalaže koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama, odnosno tretira se kao opasan otpad.

Iste te biljke koje su u sebe ugradile ostatke pesticida iz ambalaže na kraju završe u hrani za domaće životinje, odnosno, u ljudskom organizmu koji se tim istim biljkama i životinjama hrani, što za posledicu ima povećanje mutacija ćelija ljudi i samim tim povećanje broja kancerogenih i drugih oboljenja.

Dobre ekološke ideje – sakupljanje ambalažnog otpada

Godišnja emisija primarnog ambalažnog otpada od sredstava za zaštitu bilja je 1000-1200t/god. U ovom trenutku na teritoriji Republike Srbije nekoliko udruženja sakuplja ovaj ambalažni otpad, a u sistem je uključeno više od 2000 sakupljačkih lokacija koje su ili lokacije poljoprivrednih gazdinstava ili lokacije firmi, organizatora poljo-proizvodnje, zadruga, udruženja.

Sa preuzimanjem ambalažnog otpada od sredstava za zaštitu bilja ovakva udruženja otpočela su pre nekoliko godina.

Sistem je uspostavljen po uzoru na slične sisteme koji postoje u EU u meri u kojoj je to primenljivo uzimajući u obzir postojeću zakonsku regulativu, infrastrukturu i kapacitete za upravljanje ovom vrstom otpada u Srbiji.

Proizvođači i uvoznici sredstava za zaštitu bilja samostalno finansiraju preuzimanje i zbrinjavanje generisanog ambalažnog otpada od svojih proizvoda i proizvoda koje uvoze, pune, pakuju i distribuiraju na čitavoj teritoriji Republike Srbije pod uslovom da se sa otpadnom ambalažom postupa u skladu sa Uputstvom za postupanje sa praznom ambalažom od ovih sredstava.

Primeri dobre prakse – Kako se upravlja ambalažnim otpadom?

Otpadna plastična ambalaža od sredstava za zaštitu bilja u Srbiji završava svoj put tako što se ponovo koristi za dobijanje energije u velikim industrijskim postrojenjima na jako visokim temperaturama pod strogo kontrolisanim uslovima.

„Trebalo napomenuti da se u zemljama koje imaju razvijenu reciklažnu industriju otpadna ambalaža od sredstava za zaštitu bilja reciklira u proizvode kao što su zaštitne cevi za optičke i električne kablove, poljoprivredne ograde, kanalizacione cevi i sl. čime se obezbeđuje iskorišćenje ambalažnog materijala u više ciklusa što je u skladu sa principima cirkularne ekonomije.“, kaže Katarina Krinulović.

Kod nas je praksa ipak malo drugačija. Sekundarna i tercijalna ambalaža je vrlo često nekontaminirana (pod uslovom da se radi primarna selekcija otpada po materijalima na mestu nastanka otpada). Otpad selektovan po vrsti materijala može da ide na preradu i reciklažu i na taj način završi svoj „život“.

- palete i kartonska ambalaža služe kao sirovina za proizvodnju papira, nameštaja ili kao energent (npr. pelet)
- metalna sekundarna i tercijalna ambalaža završe kao sirovina u nekoj od čeličana
- neopasan plastični otpad služi kao sirovina za proizvodnju građevinske folije, zvučnih barijera, parking podloga ili kao sirovina za neki od proizvoda (cevi, saksije, pritke...)

Regulative su jasne!

Naime, ukoliko je ova ambalaža propisno isprana postupkom trostrukog ispiranja ili ispiranja pod pritiskom, sadržaj pesticida u njoj pada ispod 0.1% odnosno ispod propisanih graničnih vrednosti i tako se gube opasna svojstva koja potiču od ostataka pesticida.

O tome govore brojne studije, uključujući i Smernice za upravljanje ambalažnim otpadom od sredstava za zaštitu bilja koje je su FAO (Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija) i WHO (Svetska zdravstvena organizacija) objavile još 2008.

Takođe, ono što poslednjih godina dodatno doprinosi pozitivnom odzivu poljoprivrednika je i to što je postupanje sa ambalažom na propisani način jedna od stavki koju moraju da ispune ukoliko koriste sredstva iz IPARD fondova. Stoga se može reći da je svest i praksa o pravilnom postupanju sa ambalažnim otpadom sve bolja iz godine u godinu.

U Republici Srbiji, takođe, postoje jasne regulative kojima se upravljanje ambalažnim otpadom mora pravilno obaviti. To su pre svega Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o upravljanju ambalažnim otpadom, Pravilnik o sadržini deklaracije i uputstva za primenu SZB.

Gde JOŠ grešimo? – (NE)Odgovorna upotreba pesticida

Pesticidi su hemijski preparati koji se koriste za uništavanje korova, bolesti ili insekata. Ipak čak preko 98% insekticida i 95% herbicida stigne i do onih biljaka za koje nisu namenjene, jer se prskaju i šire po čitavim poljoprivrednim poljima.

Sva obaveštenja o opasnosti i merama predostrožnosti, uputstva u pogledu doziranja i načina primene, karenca i druge relevantne informacije su sastavni deo etikete i uputstva za upotrebu sredstva. Na etiketama se nalaze i preporuke u vezi sa postupanjem sa ambalažnim otpadom.

„Po našem iskustvu, posmatrano iz ugla nekog ko se ozbiljno bavi otpadom, vrlo često se ne postupa se s pesticidima na adekvatan način iako je u poslednjih nekoliko godina napravljen pozitivan pomak po tom pitanju – kontrole prskalice, sistemi za doziranje i apliciranje“, ističe Aleksandar Šošević.

Za sve dodatne savete i edukaciju poljoprivrednicima u Srbiji su na raspolaganju poljoprivredne stručne službe, kao i stručnjaci u oblasti zaštite bilja koji su zaposleni u kompanijama koje na tržište plasiraju ova sredstva i u poljoprivrednim apotekama.

Minijturnim koracima do odgovorne proizvodnje – edukacija je ključ uspeha

Poljoprivreda ima veliki uticaj na životnu sredinu i u tom pogledu odgovornost proizvođač trebalo bi da bude na najvišem mogućem nivou. Ali praksa ipak pokazuje drugačije.

„To što još uvek možemo da vidimo veliki broj ambalaže od sredstava za zaštitu bilja koje su bačene na neadekvatan način, ali i strnjiku koja gori najbolje govori o tome koliko ekološka svest nije razvijena, kod jednog dela poljoprivrednika“, objašnjava Igor Jezdimirović, predsednik UO Inženjera zaštite životne sredine.

U Srbiji je svest proizvođača na početnom nivou, ali brojna udruženja za zaštitu životne sredine rade na tome da se ona poveća.

Na svesti poljoprivrednika mora da se radi u saradnji sa državom i kroz paket mera (što stimulativnih, što kaznenih) koje će država da propiše uz odgovarajući strateški plan za edukaciju i primenu, sa jasnim ciljevima.

„Ovakav paket mera mora biti ugrađen u obaveze od predškolskih ustanova, preko obaveze ustanova osnovnog/ srednjeg/ visokog obrazovanja do udruženja penzionera. Država, školstvo i mediji tu imaju glavnu ulogu. Mi operateri smo spremni da pružimo sve potrebne usluge!“, kaže Aleksandar Šošević.

Međutim, kada smo svesni tih rizika i primenimo potrebne mere za njihovo smanjenje i ekološki prihvatljive proizvođačke prakse možemo da ostvarimo dobre prinose uz očuvanje životne sredine.

Sagovornici:

*Igor Jezdimirović, predsednik UO
Inženjera zaštite životne sredine*

*Aleksandar Šošević, direktor
ENVIPACK udruženja*

*Katarina Krinulović, izvršni
direktor SECPA udruženja*

Fotografije:

Pixabay, slobodne fotografije

Aleksandar Šošević, direktor
Envipack udruženja

Izvor:

Lidija Petrović,
novinarka poljoprivrednog portala www.Agromedia.rs

